

Bilaga 16:2 till kommunstyrelsens protokoll den 10 september 2003, § 5

PM 2003 RI (Dnr 014-853/2003)

Bolagsstämmor i kommunfullmäktige

Skrivelse av Viviann Gunnarsson m.fl. (mp)

Borgarrädsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande

1. Skrivelsen av Viviann Gunnarsson m.fl. (mp) anses besvarad med vad som anförs i denna promemoria.
2. Stockholms Stadshus AB uppmanas att utveckla befintliga institutioner för medborgarinflytande.

Föredragande borgarrådet Annika Billström anför följande.

Bakgrund

Viviann Gunnarsson m.fl. (mp) föreslår i skrivelse den 5 mars 2003, *bilaga*, att kommunstyrelsen ger stadsledningskontoret i uppdrag att anordna Stockholms Stadshus AB:s bolagsstämmor i kommunfullmäktige samt att se över om även övriga bolagsstämmor kan hållas i fullmäktige med efterföljande temadebatter.

Remisser

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och Stockholms Stadshus AB för yttrande. Stadsledningskontoret och Stockholms Stadshus AB anser i ett gemensamt tjänsteutlåtande att skrivelsen från Viviann Gunnarsson m.fl. (mp) daterad den 5 mars 2003 kan anses besvarad med vad som anförs i tjänsteutlåtandet.

Stadsledningskontoret och Stockholms Stadshus AB anför att bolagsstämmor i helägda kommunala bolag är en formalitet för att uppfylla de krav som ställs i bl.a. aktiebolagslagen. Den faktiska ägarstyrningen av bolagen sker vid andra tillfällen än på bolagsstämman.

Stadsledningskontoret och Stockholms Stadshus AB anser, istället för att hålla öppna bolagsstämmor i kommunfullmäktige, att befintliga institutioner för medborgarinflytande bör vidareutvecklas samt även andra åtgärder övervägas. Det kan t.ex. handla om följande.

- Temadebatter i kommunfullmäktige, vilket också tas upp i skrivelsen.
- Överväga formerna för underlag, debatt och beslut om stadens årsredovisning.
- Informationsdagar öppna för allmänheten där bolagens styrelser, verkställande ledningar och verksamheter medverkar.
- Utbildningsinsatser. Under våren 2003 genomför för första gången Stockholms Stadshus AB en utbildning för bolagsstyrelser inom koncernen. Detta bör ske kontinuerligt.

Dessutom poängterar stadsledningskontoret och Stockholms Stadshus AB att utredningen om stadens politiska organisation (SPO) har en viktig uppgift i att föreslå åtgärder för att öka medborgarnas insyn i de kommunala bolagen.

Mina synpunkter

Skrivelsen av Viviann Gunnarsson m.fl. (mp) lyfter fram en angelägen frågeställning rörande den demokratiska insynen i stadens verksamheter som bedrivs i bolagsform. Många kommunala verksamheter är numera organiserade som aktiebolag. Det är på många sätt en fördel att tillämpa aktiebolagslagen då det skapar förutsättningar för en effektivare och snabbare beslutsorganisation. Det innebär också att styrningen från staden utövas på delvis andra sätt jämfört med vad som gäller för den kommunala verksamhet som bedrivs i förvaltningsform.

Jag anser att det är en viktig uppgift att fortsätta arbetet med att förbättra informationen om och styrningen av stadens företag. Det är ett nödvändigt arbete såväl utifrån ett medborgarperspektiv som ett ägarperspektiv. De verksamheter som bedrivs i bolagsform är lika viktiga som de verksamheter som bedrivs i förvaltningsform. Att göra verksamheterna i vissa av stadens bolag mer kända för medborgarna är en viktig uppgift för staden och Stockholms Stadshus AB.

De gemensamma utbildningar som nu genomförs av Stockholms Stadshus AB har visat sig vara mycket framgångsrika och efterfrågade av de förtroendevalda ledamöterna i staden. Med de kompletterande bolagsspecifika utbildningar som genomförs läggs en god grund för en bättre insyn i verksamheten och därmed också styrningen på sikt.

Den strategiska utvecklingen av bolagen kan underlättas med en större öppenhet samtidigt som jag också är övertygad om att besluten blir bättre och tydligare om de förtroendevalda tvingas motivera dem offentligt. Stadens verksamheter som bedrivs i bolagsform skall utifrån ett informationsperspektiv generellt sett inte betraktas på något annat sätt än vad som gäller för arbetet i förvaltningar och nämnder.

Ett sätt att åstadkomma en högre grad av insyn i verksamheterna, och som också föreslås i skrivelsen, kan vara att anordna öppna bolagsstämmor. En annan möjlighet kan vara att allmänheten under andra former ges tillfälle att träffa bolagsledningen. Att t.ex. inrätta informationsdagar öppna för allmänheten, som stadsledningskontoret och Stockholms Stadshus AB föreslår är ett mycket intressant förslag.

Jag delar remissinstansernas bedömning att bolagsstämmorna i helägda kommunägda bolag endast är att betrakta som en formalitet för att uppfylla aktiebolagslagens regelverk. Den faktiska ägarstyrningen och insynen i bolagen är mer ändamålsenlig att utöva vid andra tillfällen än på bolagsstämman. Jag föreslår därför att kommunstyrelsen uppmanar Stockholms Stadshus AB att ta fram förslag vad gäller att utveckla befintliga institutioner för medborgarinflytande.

Förutom att Stockholms Stadshus AB skall se över lämpliga former för en ökad demokratisk insyn i bolagen bör det också ankomma på utredningen om stadens politiska organisation (SPO) att föreslå åtgärder för att öka medborgarnas insyn i stadens bolag.

Genom att arbeta aktivt med frågor om demokratisk insyn, ägarstyrning och verksamhetsutveckling tydliggör jag också hur jag ser på verksamheterna i bolagen. Det är stadens verksamheter som står i fokus och inte vilken organisationsform som man har valt att bedriva verksamheten inom.

Jag föreslår borgarrådsberedningen föreslå att kommunstyrelsen beslutar följande

1. Skrivelsen av Viviann Gunnarsson m.fl. (mp) anses besvarad med vad som anförs i denna promemoria.

2. Stockholms Stadshus AB uppmanas att utveckla befintliga institutioner för medborgarinflytande.

Stockholm den 4 juni 2003

ANNIKA BILLSTRÖM

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet *Viviann Gunnarsson* (mp) enligt följande.

Jag föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta att

1. ge stadsledningskontoret i uppdrag att anordna Stockholms Stadshus AB:s bolagsstämmor i kommunfullmäktige samt att se över om även övriga bolagsstämmor kan hållas i fullmäktige med efterföljande temadebatter
2. därutöver anför följande.

Den nuvarande koalitionen har, även under tidigare majoritetsperioder, på ett offensivt sätt arbetat för att fördjupa demokratin. På ett framgångsrikt sätt har detta gjort Stockholm till en av landets kommunala förebilder vad gäller demokratiutveckling. Framförallt är det stadsdelsnämndernas verksamheter som står nära medborgarna.

Men även flera av kommunens bolag har en betydande verksamhet som berör stadens innevånare. Bolagsformen ger inte automatiskt förutsättningar för medborgarinflytande på samma sätt som förvaltningsformen. Kommuninnevånarna äger bolagen. Därför finns det skäl att på olika sätt pröva nya former av demokratiinitiativ och göra verksamheterna inom bolagen mer tillgängliga. En sådan åtgärd bör vara att Stockholms Stadshus AB:s bolagsstämmor hålls i kommunfullmäktige med efterföljande temadebatt, så att även medborgarna ges reella insynsmöjligheter.

Särskilt uttalande gjordes av borgarråden *Kristina Axén Olin* och *Sten Nordin* (båda m) enligt följande.

Kommunfullmäktige är inte en lämplig arena för att avhålla bolagsstämmor i syfte att öka den medborgerliga insynen i de kommunala bolagen. Vi moderater är av uppfattningen att antalet kommunala bolag skall minimeras och att de bolag som Staden har och kommer att ha skall präglas av öppenhet och insyn.

ÄRENDET

Viviann Gunnarsson m.fl. (mp) föreslår i skrivelse den 5 mars 2003 att kommunstyrelsen ger stadsledningskontoret i uppdrag att anordna Stockholms Stadshus AB:s bolagsstämmor i kommunfullmäktige samt att se över om även övriga bolagsstämmor kan hållas i fullmäktige med efterföljande temadebatter.

REMISSER

Stadsledningskontoret och Stockholms Stadshus AB har för yttrande erhållit skrivelsen från Viviann Gunnarsson m.fl. (mp) angående bolagsstämmor i kommunfullmäktige. Ärendet har beretts av stadsledningskontorets budgetavdelning tillsammans med Stockholms Stadshus AB.

Stadsledningskontorets och Stockholms Stadshus AB:s gemensamma tjänsteutlåtande daterat den 3 april 2003 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret och Stockholms Stadshus AB delar uppfattningen att medborgarna bör ha möjlighet till insyn i Stockholms kommunala bolag på samma sätt som i nämnderna. Gällande lagstiftning innebär att kommunala bolag omfattas av samma regler som nämnderna bland annat avseende handlingsoffentlighet och sekretess. Dessutom väljer kommunfullmäktige styrelser samt lekmannarevisorer. I samtliga bolagsordningar är det fastslaget att kommunfullmäktige skall ges tillfälle att ta ställning innan sådana beslut i verksamheten som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt fattas.

Det kan också finnas anledning att uppmärksamma att kommunfullmäktige beslutat i budget 2003 för Stockholm att utredningen om stadens politiska organisation (SPO) skall se över medborgarnas möjligheter till insyn i stadens bolag.

Skrivelsen behandlar bolagsstämmorna och berör därmed Aktiebolagslagen, vilken givetvis bara gäller för de kommunala bolagen och inte nämnderna. Bolagsstämman är främst till för att aktieägarna skall ges möjlighet till inflytande i bolaget. Stockholms kommunala bolag är med några få undantag helägda av Stockholms stad och/eller Stockholms Stadshus AB. Bolagsstämman i ett helägt kommunalt bolag är bara en formalitet för att uppfylla de krav som ställs i bland annat Aktiebolagslagen eftersom det bara finns en ägare.

Den faktiska ägarstyrningen av bolagen sker vid andra tillfällen än på bolagsstämman. De årliga ägardirektiven för bolagen fastställs i kommunfullmäktiges beslut om budget för kommande år. Uppföljningen sker vid behandling av stadens årsredovisning, som innefattar även de kommunala bolagen. Stockholms Stadshus AB följer upp dotterbolagens verksamhet utifrån kommunfullmäktiges direktiv. Bolagens styrelser och verkställande ledningar har det operativa ansvaret för att kommunfullmäktiges beslut verkställs. Revisionen skall slutligen granska att den verksamhet som bedrivs av stadens bolag följer god kommunal redovisningssed.

Stadsledningskontoret och Stockholms Stadshus AB anser att istället för att hålla öppna bolagsstämmor i kommunfullmäktige bör befintliga institutioner för medborgarinflytande vidareutvecklas samt även andra åtgärder övervägas.

- Temadebatter i kommunfullmäktige, vilket också tas upp i skrivelsen,
- överväga formerna för underlag, debatt och beslut om stadens årsredovisning,
- informationsdagar öppna för allmänheten där bolagens styrelser, verkställande ledningar och verksamheter medverkar,
- under våren 2003 genomförs för första gången Stockholms Stadshus AB en utbildning för bolagsstyrelser inom koncernen. Detta bör ske kontinuerligt.

Dessutom har som tidigare nämnts också utredningen om stadens politiska organisation (SPO) en viktig uppgift i att föreslå åtgärder för att öka medborgarnas insyn i de kommunala bolagen.

Stadsledningskontorets och Stockholms Stadshus AB:s anser att skrivelsen från Viviann Gunnarsson m.fl. (mp) anses besvarad med vad som anförts.